

«شرق» پلن B آمریکا و تروئیکای اروپا را در قبال ایران و برجام بررسی می کند

خواب‌های آشفته

شرق: نماینده روسیه در وین در بیامی تویتری ضمن انتقاد از رویکرد آمریکا و شرکای اروپایی آن نسبت به حل‌وفصل مسئله هسته‌ای ایران درباره بررنگ‌شدن پلن B اظهار نگرانی کرد. میخائیل اولیانوف دیروز (جمعه) در صفحه توییتش نوشت: «ادعاها مبنی بر عرضه پهبادها (از سوی ایران به روسیه) بهانه‌ای ناشیانه برای متوقف‌کردن (اگر نکوییم برچیدن) مذاکرات وین درباره برجام است». نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین ادامه داد: «به نظر می‌رسد آمریکا و تروئیکای اروپا وسوسه به جریان انداختن پلن B را در سر دارند؛ این اشتباه بزرگی است. مشکل می‌توان انتظار داشت که چنین برنامه‌ای یک گزینه باورپذیر باشد. احتمالاً فقط یک برنامه از پیش شکست‌خورده است». اشاره اولیانوف به تمایل آمریکا و کشورهای اروپایی عضو توافق هسته‌ای برای به کار بستن پلن B علیه ایران، به رویکردی فهری شامل تحریم‌های اقتصادی، فشارهای دیپلماتیک و حتی گزینه نظامی (موضوعی که سال‌هاست آمریکا از آن دم می‌زند) جهت حل‌وفصل مسئله هسته‌ای ایران است.

موضوع، جلال خوش‌چهره هرچند روند فعال‌کردن مکانیسم ماشه را روندی متعلق به اروپایی‌ها می‌داند اما باور دارد اینکار و مدیریت آن در دست ایالات متحده آمریکا است که در چه بازه زمانی و چگونه اجرایی شود. تحلیلگر حوزه سیاست خارجی با بیان اینکه لاینحل‌ماندن اختلافات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ایران هم می‌تواند روند فعال‌کردن مکانیسم ماشه را به پیش از پیش مهیا کند، به این نکته اشاره دارد که استدالات تهران در روند حقوقی فعال‌کردن مکانیسم ماشه مورد قبول تروئیکای اروپا نیست، به همین دلیل اگر این روند (فعال‌کردن مکانیسم ماشه) توسط اروپایی‌ها آغاز شود، نهایتاً می‌تواند به بازگشت قطع‌نامه‌های سازمان ملل و تحریم‌ها علیه ایران منجر شود.

دوم، تنش نظامی

میدل‌ایست‌آی در توضیح یکی دیگر از گزینه‌های پلن B با محوریت حمله نظامی اسرائیل به ایران، گریزی هم به کمک‌های احتمالی جمهوری آذربایجان در این حمله احتمالی می‌زند و ادعان دارد که باکو در چنین شرایطی به جنگنده‌های اسرائیلی اجازه استفاده از پایگاه‌های هوایی‌اش را نخواهد داد؛ هرچند ممکن است اسرائیل از این منطقه برای پهبادهای جاسوسی علیه ایران استفاده کرده باشد. به زعم میدل‌ایست‌آی، اسرائیل در چنین حمله‌ای تنها خواهد بود. البته برخلاف نگاه این نشریه ذیل تنش‌های لفظی علی‌اف با ایران نمی‌توان به‌طور قاطع از عدم همساری باکو با تل‌آویو گفت؛ به‌خصوص آنکه تنها به فاصله یک روز پس از روی‌کارآمدن نتانیاوو، جمهوری آذربایجان هم رسماً دست به افتتاح سفارت خود در اسرائیل زد و برنامه جدی برای توسعه روابط با تل‌آیو دارد. آن‌هم در شرایطی که شاهد روی‌کارآمدن افراطی‌ترین کابینه تاریخ اسرائیل هستیم؛ کابینه‌ای که تمرکز و اولویت سیاست خارجی خود را تقابل با ایران، توقف توان هسته‌ای ایران، شکست کامل مذاکرات و عدم احیای برجام قرار داده است.

در این زمینه جلال خوش‌چهره «تنش نظامی به‌عنوان یکی از گزینه‌های پلن B را هم چندان دور از ذهن نمی‌داند»؛ به‌ویژه که با روی‌کارآمدن افراطی‌ترین کابینه تاریخ اسرائیل، او تأکید دارد که «درحال حاضر بی‌بدیل‌ترین فرصت در اختیار بنیامین نتانیاوو برای تقابل با تهران و توان هسته‌ای ایران قرار دارد». البته خوش‌چهره از به‌کاربردن واژه «تنش نظامی یا جنگ نظامی» پرهیز می‌کند و به‌جای آن استفاده از عبارت «ضربه نظامی» را درست‌تر می‌داند؛ چراکه از نگاه این کارشناس حوزه سیاست خارجی، اسرائیل توان و تمایلی برای آغاز یک جنگ نظامی کلاسیک و حمله گسترده علیه ایران را ندارد؛ چون بدون شک

و غیرهسته‌ای را شامل شود. در این باره روزنامه واشنگتن‌پست قبل‌تر از پلن B آمریکا در صورت شکست مذاکرات برده‌برداری کرده بود. آن زمان یکی از احتمالات این بود که واشنگتن و تهران یک توافق کاملاً جداگانه از برجام را امضا کنند که حاوی پارامترهای کاملاً متفاوت از توافق کنونی است. نقشه دیگر این بود که مجموعه‌ای از پاسخ‌های تنبیهی در مشورت با متحدان اروپایی علیه ایران اعمال شود. روزنامه واشنگتن‌پست مهرماه سال گذشته گفته بود تیم بایدن طرح جایگزینی برای جلوگیری از دستیابی ایران برای هسته‌ای‌شدن دارد. این موضوع همچنان محرمانه نگه داشته شده است.

جلال خوش‌چهره هم در همین رابطه با بیان آنکه «از زمان آغاز اعتراضات، نوعی فشار هوشمندانه و هم‌پوشاننده توسط اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها علیه ایران شکل گرفته است»، بر این نکته مهم تأکید دارد که «بهترین فرصت برای واشنگتن و کل غرب ایجاد شده که بتوانند آنچه را که به عنوان یک برجام کامل‌تر و جامع‌تر است، به ایران تحمیل کنند».

خوش‌چهره در ادامه تحلیل خود به «شرق»، دست به تبیین و تشریح مسئله مهم‌تری می‌زند. از نگاه او برای ایالات متحده آمریکا و اروپایی‌ها شدت و نوع روابط نظامی، امنیتی و دفاعی روسیه با ایران به‌مراتب اولویت بیشتری از اعتراضات و مسئله حقوق بشر دارد. بنابراین تحلیلگر ارشد حوزه بین‌الملل اعتقاد دارد آنچه می‌تواند پارامتر تعیین‌کننده‌ای در بسته‌ترکردن دست تهران برای چانه‌زنی باشد، موضوع ارسال پهباد و مناسبات دفاعی و نظامی مسکو و تهران است تا ناآرامی‌ها در ایران، او در پایان برای جمع‌بندی اعتقاد دارد: «اگر تهران به دنبال خروج از چنین وضعیتی است و نمی‌خواهد با فشار هوشمندانه غرب در نهایت مجبور به تحمل برجام جدیدی شود، باید در فاز نخست دست به اصلاحات گسترده و جدی و نیز یک اجماع داخلی و آشتی ملی بزند». به زعم خوش‌چهره تا زمانی که چالش‌ها و مشکلات داخلی توسط سیستم حل‌وفصل نشود، بستری برای هیچ‌گونه گشایشی در منطقه و جهان وجود ندارد.

امنیت اسرائیل و حتی کل منطقه غرب آسیا به شکل جدی و بی‌سابقه‌ای تحت‌الشعاع قرار خواهد گرفت». باین‌حال خوش‌چهره در ادامه تحلیلش به «شرق» روی این نکته مهم نیز دست می‌گذارد که «نتانیاوو اگر جسارت این کار را داشته باشد (که ندارد) احتمالاً استفاده از ضربه نظامی را به شکل کوتاه‌مدت در دستور کار قرار دهد». در تشریح این موضوع، تحلیلگر ارشد مسائل بین‌الملل یادآور می‌شود که «تا قبل از آغاز اعتراضات در ایران و همچنین بررنگ‌شدن موضوع حقوق بشر و ارسال پهباد، شاهد یک مخالفت و کسلس جدی بین اروپا و آمریکا با اسرائیل در استفاده از گزینه نظامی برای کنترل ایران بودیم»؛ اما با توجه به سیر تحولات در چهار ماه گذشته، خوش‌چهره بر این باور است که اکنون دیگر آن مخالفت‌های قبلی با اسرائیل در استفاده از گزینه نظامی وجود ندارد. از همین‌رو این کارشناس حوزه بین‌الملل، شرایط عینی و ذهنی را برای نتانیاوو در استفاده از گزینه نظامی علیه ایران بسیار مهیا می‌داند. ولی شدت این ضربه نظامی، وسعت، فاصله زمانی و دیگر جزئیات آن را بستگی به پارامترهای متعدد داخلی، منطقه‌ای و جهانی می‌داند.

سوم، تحریم هدفمند یا فشار هوشمندانه با هدف تحمیل برجام جدید

با آغاز و تداوم‌گرفتن اعتراضات داخلی در ایران از ۲۵ شهریور، دولت آمریکا برای بازگشت به برجام یک ملاحظه جدید و به دنبال آن وضعیت جدیدی را برای خود تعریف کرده است که به خلق برجام جدید و تحمیلش به تهران بازمی‌گردد. در این راستا واشنگتن شاید تحریم‌های هدفمند یا فشار هوشمندانه را به عنوان «شمشیر داموکلس» با هدف تحقق برجام پیش ببرد. پیرو این نکته، اجماع جهانی و تلاش برای انزوای سیاسی و دیپلماتیک تهران مهم‌ترین ابزار خواهد بود.

به‌هرحال سخت‌گیرشدن برخی کشورها نسبت به دادن هرگونه امتیازی به ایران ذیل آغاز مذاکرات هسته‌ای سبب شده تا واشنگتن و اروپایی‌ها هم عملاً نیم‌نگاهی به ایجاد برجام جدید با اقتضانات تازه داشته باشند؛ برجام جدیدی که مسائل فرابرجامی

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran